І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 80. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го ТРАВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 2, 1961 No. 80. VOL. LXVIII.

ЗДА ВІДКЛИКАЮТЬ СВОЇХ ГРОМАДЯН ІЗ КУБИ

КАСТРО ЗАПОВІДАЄ, ЩО ВІДБЕРЕ АМЕРИКАНСЬКУ БАЗУ ГВАНТАНАМО; ГЕВАРА ОРГАНІЗУЄ ЕКОНОМІКУ НА КОМУНІСТИЧНИЙ ЗРАЗОК

Вашингтон. — Державний департамент видав заклик до американських громадян на Кубі, яких там має бути ще 300-400 осіб, щоб якнайскорше залишили Кубинський острів. Цей заклик — осторогу передала американцям на Кубі швайцарська амбасада в Гавані, яка від 4-го січня, це значить від зірвання дипломатичних зв'язків ЗДА із Кубою, опікується американськими громадянами. Представник швайцарської амбасади повідомив, що якесь невідоме число американських громадян перебуває в кубинських тюрмах, між заарештованими має бути і один американський журналіст. Одночасно з майор Гевара заявив, що кубинський міністер промислу майор Гевара заявив, що кубинська економіка мусить бути перебудована на комуністичний зразок, бо уряд мусить бути власником усіх засобів продукції. Кастро заповів, що він відбере американську військову базу Гвантанамо. Але він не сказав, коли це станеться, тільки заявив, що зробить це за допомогою „законних засобів", і не буде вживати військової сили, бо не хоче давати причини до нової інвазії на Кубу. Кубинський делегат до Ради Організації Американських Держав амбасадор Карльос М. Лечуга склав протест проти того, що ця Рада не допустила на внесок американського представника кубинського делегата на свої наради, на яких обговорювали минулого тижня оборону Західньої Півкулі проти загрози комунізму. Амбасадор Лечуга назвав цей крок „новою атакою ЗДА на Кубу". Він казав, що ЗДА фальшиво представили Кубу у своєму внеску, бо Куба не має військового союзу з СССР, ані з жадною прокомуністичною державою, а єдина чужа військова база на Кубі, — це американська морська база Гвантанамо. Лечуга оскаржує ЗДА в інвазії на Кубу, яка почалася була 17-го квітня, і твердить, що повстанці на початку висаду мали 20 літаків типу „Сейбр", які дістали від ЗДА. У Вашингтоні відбулися наради представників Кубинської Революційної Ради, на яких прийшло до непорозумінь між прихильниками голови цієї Ради д-р Міра Кардони і головою Народного Революційного Руху Мануелем Ресм, який виїхав із столиці разом із своїм прихильником д-ром Хустом Карільлом, і не є відомо, чи вони вернуться ще на наради Кубинської Революційної Ради. Говорять, що Рей, який очолює підпілля на Кубі, і який не брав участи в останньому виводі, задумує діяти сам проти Кастра, і не буде співпрацювати з Радою. Д-р Кардона і д-р Мануель Антоніо де Варона відвідали кубинських повстанців в таборі в Гватемалі і на острові Віекс коло Порто Ріко. Сенатор - демократ Герман Е. Талмадж із Джорджії заявив, що ЗДА повинні розв'язати кубинську кризу. Його підтримують республиканські сенатори Г. Скатт із Пенсильванії і Стайлс Бріджес із Ню Гемпшир. Сенатор - республиканець із Ню Йорку Кеннет Б. Кітінг заявив, що ЗДА повинні зорганізувати інші американські держави проти Куби. Майор Гевара заявив 30-го квітня, що кубинська революція, — це „перша соціялістична революція в Американській Півкулі". У своїй триголинній промові, переданій через радіо і телевізію цілій країні, Гевара казав, що всі засоби продукції мусять бути в руках уряду, це значить, що і всі малі підприємства будуть власністю держави, як це є в СССР і в усіх інших комуністичних державах, де нема приватної власности.

100 днів демократичного уряду — успіх у внутрішній політиці; невдачі в закордонній

Вашингтон. — 29-го квітня вповдне закінчилися 100 днів урядування демократичного президента Джана Ф. Кеннеді, який ще під час виборчої кампанії заявляв, що ці дні будуть „вирішними" для його урядування, подібно як це було з першими 100 днями в урядуванні президента Ф. Д. Рузвелта в 1933 році. Є різна оцінка урядування Дж. Ф. Кеннеді, але в загальному можна погодитися в тому, що новий Президент може похвалитися успіхами в Конгресі, зате в закордонній політиці, після найдійного початку, на його рахунок записані неуспіхи в Ляосі і на Кубі. В першому місяці урядування Кеннеді СССР звільнив летунів РБ-47 і дещо злагіднив гостроту комуністичної пропаганди. Але пізніше надійшла кубинська криза, а за нею комуністична офензива в Ляосі, і воєнне напруження зросло до небувалої сили. Немає жадного успіху і в переговорах про атомове розброєння, які ведуться в Женеві. Перед перебранням влади Кеннеді визнавав теорію, що кожний новий уряд повинен старатися здійснити свою програму в перших двох роках свого урядування, але тепер, здається, відкинув цю теорію.

В АМЕРИЦІ

● **Брат Президента** генеральний прокуратор ЗДА Роберт Ф. Кеннеді, промовляючи на зборах товариства допомоги фізично пораненим особам, заявив, що і його брат Джан Ф. Кеннеді і покійний президент Ф. Д. Рузвелт, можливо, не були б стали президентами ЗДА, якби не були фізично пошкоджені. Рузвелт терпів на поліо і внаслідок того був частинно спаралізований, а Джан Ф. Кеннеді був важко поранений під час другої світової війни, коли японський корабель знищив був той моторовий човен, яким командував на Пацифіку.

● **Сестра Президента** пані Сарджент Шрайвер передала чек на $225,000 Висконсинському університетові, який заводує фундацією ім. Джозефа П. Кеннеді молодшого, Президентового і її брата, який згинув як летун під час другої світової війни. Ця фундація досліджує умово упосліджених людей та їм допомагає стати нормальними. Фундація ім. Джозефа П. Кеннеді молодшого впродовж 9-ох років дістала фондів на суму $13-ох мільйонів.

● **Бюджетова Рада** при міській управі Ню Йорку вхвалила новий бюджет на 1962-ий рік в сумі $2,541,905,936.

● Поліція в місті Кембрідж, Масс., за допомогою сльозних газів розігнала 2,000 студентів, які протестували проти того, що їхні дипломи надруковано англійською, а не латинською мовою, як це бувало під час325-річної історії Гарвардського університету. Президент університету наказав друкувати англійські дипломи для деяких факультетів, студентських же складають екзамени із латини.

● **Американська Експрес Компанія** передбачає, що цього року коло 800,000 американських туристів відвідують на вакації до Европи, що буде на 25,000 більше, як в 1960-му році. До Лондону і Риму має виїхати по 500,000 американців, а з інших міст найбільше туристів із ЗДА відвідують такі міста, як Рим, Мадрид, Венецію, Неаполь, Фльоренцію, Цюрих і Брюссель. В минулому році до 30-го червня було 278,655 европейців відвідали ЗДА.

● **Робітнича спілка кравців** заявляє, що вона відкликає заповідженний бойкот японських текстильних матеріялів, який мав початися 1-го травня ц. р. Це сталося на просьбу президента Кеннеді, який казав, що цей бойкот не є в інтересі ЗДА.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АСТРОНАВТ ПОЛЕТИТЬ В КОСМІЧНІ ПРОСТОРИ 2-го ТРАВНЯ

Вашингтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація 29-го квітня потвердила вістку, що перший американський астронавт полетить в космічні простори 2-го травня. Вже чекають три вибрані астронавти, з яких один відбуде пробний лет на висоті 115-ох миль, який має тривати 15 мінут, а лет має скінчитися яких 290 миль на південь від Кейп Канавералу на Атлантійському океані. Коло 500 часописних репортерів, фотографів, радіових і телевізійних звітодавців чекають на цю подію. Преса висловлює побоювання, що невдача з цим летом людини в космічні простори ще більше зменшила б престиж ЗДА в ділянці керованих ракет і сателітів. Лет американського астронавта довкола Землі мав би відбутися пізніше в цьому році. 28-го квітня відбулася успішна проба з кабіною, в якій має летіти астронавт в космічні простори. Ця проба виявила, що людина зможе в доброму стані вернутися з цього пробного лету на Землю.

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУВ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 28-го квітня по полудні, тут у приміщеннях Наукового Товариства ім. Шевченка відбулись чергові наради крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, на яких розглянено дотеперішній перебіг акції в справі будови пам'ятника Шевченка у Вашингтоні та намічено цілий ряд нових заходів у тій акції. В нарадах взяли участь екзекутивний директор Комітету Йосип Лисогір, що проводив ними, секретар Комітету д-р Ярослав Падох, скарбник Платон Стасюк та референти і члени Екзекутиви: А. Батюк, А. Драган, Вол. Душник, Г. Костюк, В. Мудрий, Ів. Паливода, д-р М. Стахів та дотеперішній директор канцелярії Комітету проф. Ів. Вовчук і новий директор канцелярії Ю. Ревай. З перегляду дотеперішньої акції виявляється, що місцеві Комітети Пам'ятника Шевченкові існують в 51 громаді, а в інших ведуть акції Відділи УККА або місцеві Об'єднані Комітети, так що акцією вже охоплена більшість громад. Із збіркової акції досі переслано до Комітету 21 тисячу долярів, що депоновані в банках і гроші поступово напливають кожного дня. Крім готівки в касі Комітету вже зголошено переведені збірки на дальші десятки тисяч долярів. У дотеперішній збірковій акції на першому місці стоїть Бофало, що вже переслало до каси Комітету 4,000 долярів зібраних грошей. На тих же нарадах в дальшому рішено: Поширити Екзекутиву Комітету адоптацією двох нових членів — проф. Ол. Грановського, що репрезентуватиме громади Середнього Заходу, та проф. Д. Горняткевича, що репрезентуватиме на нарадах часто перешкодженого заступника голови Комітету, голову УВАН проф. Ю. Шевельова. Багато уваги приділено справі збірки фондів на пам'ятник, що з кожним днем успішніше розгортається. Для кращої евіденції збірок в поодиноких громадах рішено подбати про періодичне проголошування тих збірок, хоч кінцевий вислід збірки, з іменами усіх жертводавців та пожертвованих ними сум буде опубліковані в окремій „золотій книзі" з нагоди відкриття пам'ятника. Рішено, щоб повна Екзекутива Комітету відбувала свої наради в міру потреби, але бодай раз на два місяці, а в міжчасі, всі наглі технічні справи вирішуватиме „мала екзекутива" з членів, що живуть в Ню Йорку та найближчій околиці.

ГРОМАДА В АСТОРІЇ ВШАНУВАЛА РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ - АКАДЕМІЄЮ

Асторія, Н. Й. — Невелика, але відома із свого патріотизму і жертвенности місцева Українська Громада, зорганізована в Об'єднанні Українсько - Американських Організацій при українській католицькій церкві Чесного Хреста, відзначила роковини Шевченка одною з найбільших імпрез у цій громаді, величавим концертом - академією, що відбулася минулої неділі, 30-го квітня, по полудні, у великій і майже заповненій авдиторії школи св. Йосифа. Започатковано академію співом американського гимну і Шевченкового „Заповіту" у виконанні церковного хору під диригентурою проф. Константина Лиска. Імпрезу форально відкрив і нею проводив її майстер церемоній Лев А. Галан. Український промову виголосив Ол. Дражньов Стельмащук. На академії промовляв, проголошуючи велике признання світовому чемпіонові Тарасові Шевченкові як „айришам Союзу" — українцям, Френк О'Коннор, окружний генеральний прокуратор, що є айрійського походження. Мистецьку частину програми виповнили: виступ церковного хору під диригентурою проф. К. Лиска, смичкова оркестра під диригентурою проф. Вол. Цісика, дует тенора Е. Гречила і баса Р. Гречила, деклямація Р. Гречила, Ф. Стельмащука, деклямації Р. Гречило, К. Ліхіцької, Р. Леніцького, О. Фенчина, К. Снігуровича, Е. Гречила, Ф. Лаб'яка, М. Різніка і М. Фенчина та сольоспів сопрана Г. Стельмащук. Академію, на якій між прибраними гостями були о. ігумена Засійбіда і о. Сорока, ЧСВВ з Ню Йорку, закінчено співом, „Ще не вмерла Україна".

ЛМКлюб в Ню Йорку влаштував Вечір Шевченкової малярської і поетичної творчости

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку в суботу 29-го квітня в залі Джунглор гайскулу при Авеню Б влаштував Вечір, присвячений творчості Тараса Шевченка, як маляра і поета. В першій частині проф. А. Малюца давав пояснення до образів Т. Шевченка, які висвітлювала пані Ржепецька. В другій частині пані Л. Крушельницька деклямувала „Сон", И. Гірняк виконав деклямацію „Катерина" з „Гражвець", а О. Кіріченко-Шуган „У тієї Катерини..." „На вулиці не весело". О. Стецура відспівав „Ой чого ти почорніло", „Реве та стогне", „Минають години" й „Зацвіла в долині". Пані М. Кокольська-Кобрин виконала сольо „Акби зустрілись ми знову", „Радуйся, ниво неполитая" та „Арію Ганни з опери Наймичка", муз. М. Вериківського. М. Понедлок відчитав новелю „Стежка". На закінчення відбулася репродукція записаного на тасьму оповідання про перенесення Т. Шевченка з Петербургу на Україну. Автор Ю. Лавриненко назвав це „епопеєю", і її, крім автора, виконували М. Герус. Акомпаніювали пані Г. Клим і п. Р. Стецура. Звукове оформлення звукозаписної студії УТА: В. Змій і Я. Недільський. Відкрив цей Вечір проф. С. Литвиненко, який дякував всім, що причинилися до влаштування імпрези. На сцені був портрет Т. Шевченка роботи Людмили Морозової.

ПІВДЕННА АЗІЯ СТАЛА ЗНОВУ ЦЕНТРОМ СВІТОВОЇ КРИЗИ

У Вашингтоні скликано знову конференцію Крайової Ради Безпеки. — У столиці Сіяму відбулось надзвичайне засідання Ради СЕАТО

В ЛЯОСІ СТРІЛЯЮТЬ — У ВАШИНГТОНІ РАДЯТЬ. Ігнорування комуністами міжнародного заклику до припинення воєнних дій в Ляосі викликало поважну міжнародну кризу, що була і є предметом багатьох зустрічей і нарад у Вашингтоні. З уваги на цю кризу президент Кеннеді перервав свій кінцево-тижневий відпочинок та вернувся до столиці, покликавши на конференцію своїх співробітників і дорадників з Крайової Ради Безпеки. Тим часом в Ляосі, як це видно на фотознімці, танки ляоської королівської армії не спішають на загрожений комуністами фронт.

Вашингтон. — Агресивно-імперіялістична політика Москви, прикрита назверх миролюбними заявами, довела ситуацію в південно-азійській країні Ляосі до тієї межі, що гостро актуальною стала можливість безпосередньої американської збройної інтервенції. Після кількатижневого зволікання з закликом до військового перемир'я, врешті в минулому тижні Совєтський Союз і Англія, як дві „спонзоруючі" держави Женевського договору з 1954 р., що признав був суверенність Ляосові, проголосили такий заклик. Комуністичні партизани з так званого Патет Ляо, що користуються постійною активною підтримкою збоку комуністичного Північного В'єтнаму і Москви, два дні зволікали з відповіддю, врешті визначили за місце зустрічі для парламентарів — тимчасову головну кватиру комуністичних військ у Ксієнгхуангу. Ляоський уряд Буна Оума відмовився вислати туди своїх делегатів і замість того повідомив, що вишле їх до „нічийого краю" в означеному місці. Ці делегати чекали там цілий день, але комуністи своїх парламентарів не прислали. Зате вони повели нові офензиві дії на фронті, а совєтські літаки безперервно знову доповили їм всякий виряд. Завдяки цій воєнній активності комуністичних партизанів, зорганізованих фахівцями партизанської воєнної тактики, комуністи від кінця минулого року осягали самі успіхи і в останніх тижнях пішли настільки вперед, що настала актуальна небезпека упадку теперішнього прозахідного уряду Буна Оума. Все лихо в браку воєнного духа в королівській ляоській армії, яка — хоч користується допомогою збоку ЗДА і є численнішою від комуністичних партизанів, проте не виявляє належного відпору комуністам та заломлюється у кожній спробі проти наступу. Тому у Вашингтоні ведуться гарячкові наради, що діяти в цій ситуації. В неділю пополудні Президент перервав свій відпочинок, що його переводив на своїй фармі в Вірджинії і вернувся гелікоптером до Білого Дому, де негайно відбув півторагодинну нараду з своїми найближчими співробітниками. Приявними були державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт Мекнамара й кілька інших високих урядовців. Після цієї наради не проголошено ніякого комунікату за винятком короткої заяви, що річ ішла про Ляос. В минулу суботу перед полуднем відбулась подібна нарада, а на понеділок 1 травня скликано конференцію Крайової Ради Безпеки — вже п'яту з черги впродовж останніх дев'ятьох днів. В останній хвилині наспіла вістка, що ляоські комуністи визначили нове місце на зустріч парламентарів щодо військового перемир'я. Це місце — Бан Намоне по дорозі між двома столицями Ляосу, королівською резиденцією в Люанг Прабангу і столицею уряду Вієнціяном — сприйнятливе для ляоського уряду, який погодився післати туди своїх представників. У зв'язку з цією ситуацією в столиці сусіднього Сіяму Бангкоку відбулось в минулу неділю надзвичайне засідання Ради Організації Південно-східного Азійського пакту (СЕАТО), на якій приявними були від ЗДА „амбасадор в роз'їздах" Аверелл Гарриман і голова шефів об'єднаних штабів ген. Лаймен Лемніцер. Генеральний секретар СЕАТО Поте Сарасін заявив, що збільшилась шанса мирового полагодження ляоської кризи. Індійський прем'єр Неру буцім-то дуже стурбований можливостями американської інтервенції, не так з уваги на миролюбний принцип, як на трудноці війни проти комуністичного Китаю, який напевне поспішив би ляоським партизанам з допомогою. Зате ЗДА рішені активно помогти Південному В'єтнамові, де комуністичні партизани терорізують населення, вбиваючи по 1.000 осіб кожного місяця.

Московські правителі „розчаровані" Кеннеді — загострився тон пропаганди

Москва. — Московська „Правда" з минулої п'ятниці 28 квітня ц.р. виступила з довгою гострою статтею проти політики президента Кеннеді з прозорими натяками, що Хрущов — „розчарувавшись" у надіях на угодівський курс нової американської адміністрації — рішив не забігати більше на нову конференцію „на вершинах". „Правда" висловлює найбільше обурення на відмову през. Кеннеді взагалі відповісти на другу ноту Хрущова в справі Куби з 22 квітня ц.р. Державний департамент опринюдив у цій справі заяву, що Президент не буде продовжувати публічної дискусії з Хрущовим на базі совєтських перекручувань правди та заперечування людям (у даному випадку кубинцям) права користати з демократичних громадянських свобод. „Правда" пише в лайливому тоні холодної війни, що през. Кеннеді плянує нову агресію проти Куби, „змовляючись з трьома шуліками", себто кол. през. Айзенгавером, Р. Ніксоном і Гаррі Труманом, „які крячуть, як кровожадні круки" над „нещасною" Кубою. В неділю 30 квітня „Правда" виступила з другою атакою проти ЗДА закинувши їм „гіпокризію". У тому самому тоні виступив на прийнятті в честь румунського диктатора Георгію Дея у Варшаві польський Гомулка, „ображений" заввагою през. Кеннеді в його минулотижневій промові до американських журналістів, що Польща також позбавлена свобод. **Польський нарід — казав Гомулка — заплатив за свою свободу і незалежність морем крови і він не потребує, щоб американський президент повчав його про свободу** — казав комуно-польський диктатор. Після тієї промови американський амбасадор Джекоб Бім і ще кілька інших західніх амбасадорів — вийшли з залі.

● **Комуністичний Китай** заявив готовість помогти своїми грішми й фахівцями збудувати в Албанії 25 фабрик. Албанія — це одинокий московський сателіт, який проте в ідеологічному спорі між Москвою і Пейпінгом довкола інтерпретації теорії Маркса - Леніна — став по стороні Пейпінгу.

Українці Ню Йорку взяли участь в Традиційній Параді Льояльности

Ню Йорк. — В суботу 29 квітня в пополудневих годинах в Ню Йорку по П'ятій Евеню відбулася, традиційна вже, 14-та з черги Парада Льояльности, яку організують ветерани закордонних воєн. Параду вів „великий маршал", Кармайн де Сапіо, нюйоркський демократичний провідник, і в ній взяли участь: Кардинал Френсіс Спеллман, губернатор Нелсон А. Рокефеллер, мейор міста Роберт Вагнер та інші визначні особистості. Українська група, ведена адвокатом Вол. Стеком, була однією з найбільших між національними групами. В ній ішли ветерани американських і українських воєн, зорганізована молодь в СУМА та Пласті і одна оркестра. Раніший дощ вітер спричинили те, що цього року було менше учасників і глядачів паради.

„Тризуб" став фіналістом Сходу

„Тризубові" з Філадельфії залишилися ще тільки два суперники на шляху до повного здобуття чемпіонату ЗДА у футболі. Ними є німецька дружина Ню Йорк С.К., яка зустрінеться з нашими футболістами у фіналі Сходу, та Лос Анджелес Скатс, який репрезентує Захід у фіналі ЗДА.

Минулої неділі, 30 квітня, футболісти „Тризуба" перемогли 6:0 одинадцятку Ст. Ендрю Скатс в змаганнях, які відбулися у Філаделфії. Цією високою перемогою „Тризуб" добився до фіналу Сходу, де вже в наступну неділю зустрінеться з Ню Йорк С.К. в Ню Йорку. Тиждень пізніше відбудуться відплатні змагання з цим самим клюбом у Філаделфії. Ворота для „Тризуба" у перемозі минулої неділі здобули Нога 5 та Яковина.

УСК Ню Йорк, який змагається перший рік у „Великій Десятці" Німецької Футбольної Ліґи, втратив минулої неділі дві точки та надію на чемпіонат цієї екстра кляси програвши змагання з Мадярським С.К. 0:2. Ці рішальні змагання в Ню Йорку притягнули коло 1,500 глядачів, які були свідками твердої і завзятої гри, що вирішила перемогу мадярів щойно вкінці змагань.

„Чорноморська Січ" Нюарк перемогла німецьку дружину Лідеркранц 6:3 в змаганнях за чемпіонат Ліґи Стейту Ню Джерзі, які відбулися минулої неділі в Нюарку. Цією виграною наші репрезентанти в Ню Джерзі вже майже здобули чемпіонат південної дивізії „А" Кляси Футбольної Ліґи Стейту. „Ч. Січі" остали ще одні змагання за першість, а саме з „Роял Лайонс", яких наші футболісти перемогли вже раз у цьому сезоні з дуже високим вислідом 17:1.

Айхман готов зізнавати як свідок у власній обороні

Єрусалим. — Д-р Роберт Серваціюс, німецький оборонець Адольфа Айхмана, що його судять в Єрусалимі за народовбивство, доконане у відношенні до жидівського народу за останньої світової війни, повідомив, що Айхман заявив готовість виступити також в характері свідка й відповідати на всі запити прокуратора, суддів та оборонця. Айхман дуже уважно стежить за ходом розправи та записує собі різні подробиці. Він і його оборонець стоять на становищі, що прокуратура неслушно закидає йому ініціятиву, плянування, організування і виконування масового винищування жидів, бо насправді — за їх твердженням — Айхман був „лише" виконавцем наказів згори, відповідальним безпосередньо за транспорти жидівських в'язнів. Айхман признає, що ті транспорти йшли до кацетів смерти, але каже, що він їх не організував і на масові екзекуції не мав безпосереднього впливу. Тому, що впродовж травня і червня прокуратура переводитиме ще докази на свої обвинувачення, то Айхман міг би виступити, як свідок, щойно в липні ц. р. Покищо названий вгорі оборонець все ще воює з судовим трибуналом за право спровадження з Німеччини своїх 10-х свідків. Зусилля оборонця йдуть у тому напрямку, щоб виказати, що суд над Айхманом не є справедливий і в юридичному розумінні безсторонній, бо Айхманові не дається можливости боронитись, відмовивши реальної можливости приїзду свідків, яких ізраїльська влада погрожує арештувати, як колишніх нацистів.

У СВІТІ

● **Англійський військовий міністер** повідомив, що ракетні з'єднання американської армії із Західньої Німеччини переводитимуть цього літа на Гебридських островах недалеко берегів Шотляндії свої вишкільні вправи. Водночас повідомлено, що Англія дозволила частинам західньо - німецької армії переводити на її території вишкіл. Совєти запротестували проти цього — англійці навіть не відповіли.

● **Західня Німеччина** заплатила в минулому тижні З'єдиненим Державам $587 мільйонів на рахунок свого післявоєнного довгу. Залишилось ще заплатити $200,370,574.

● **Під час революти в Альжирі** збунтовані генерали хотіли конче перемовити на свою сторону віце-адмірала Жана Марі Керівля, команданта французької воєнної фльоти на Західньому Середземному морі. Вони вислали по нього 80 парашутистів вантажними автами, але він скрився між хатами в городі. Потім він утік моторовим човном до воєнного порту в Мерс-ель-Кебір недалеко Орану. Віріїсь французької фльоти й летунства прийняли до прихильності уряду де Ґолля припечатала долю генеральської революти.

● **Король Саваі Арабії Савд** і його брат Фейсал, наступник престолу, що його Савд скинув із становища прем'єра, вибилися перед кількома днями. Посередником був колишній ливанський прем'єр Гусейн Квеіні. Сварня в королівській родині пішла за гроші і державний бюджет. Пустельна Савді Арабія — багата з уряду на тамошні копальні нафти, що їх власником є насправді королівська родина, яка їх піднаймає окремим компаніям.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Айхманів було і є більше

Хоч спершу совєтський астронавт, потім кубинська історія і врешті револьта в Альжирі приглушували своїм розголосом єрусалимський судовий процес проти нацистського злочинця Адольфа Айхмана, проте цей процес таки велика подія. Зібравши величезний матеріял про мартирологію жидівського народу за часів 12-річного панування Гітлера, особливо за 6-річний період другої світової війни, уряд Ізраїлю виступив перед цілим світом і перед історією з актом обвинувачення проти винуватців тієї трагедії. Формально судова розправа ведеться проти Адольфа Айхмана, що його прокуратор і ввесь жидівський нарід вважають за головного плянувальника й організатора „остаточної розв'язки" жидівської проблеми масовим народовбивством. Фактично Ізраїль і ввесь жидівський нарід мобілізують цим процесом світову опінію проти антисемітизму, як емоційного руху, що, спираючись на расово - релігійній нетолеранції, приводив упродовж двох тисяч років до численних кривавих вибухів.

Очевидно, що кожний нарід, кожна країна діє в першу чергу на власну користь, по лінії власних інтересів. Ізраїль використовує процес Айхмана для мобілізації міжнародної публічної опінії на користь жидів і їх молодої держави, таврючи нацистських воєнних злочинців, як убивників мільйонів невинних жидів. Але кожному нежидові, що стежить за звітами з єрусалимської судової залі, при найбільшому співчутті до трагедії жидівського народу, мусить раз-у-раз приходити на думку: чи Айхман одинокий злочинець і чи жиди одинокі жертви? Чи крім жидів ніякий інший нарід не був упродовж всесвітньої історії предметом імперіялістичних наїздів, супроводжених актами народовбивства? Чи за нашої ґенерації і на наших очах не було ніякого народовбивства, як тільки нацистське у відношенні до жидів?!

Поминаючи жорстокості з старих часів, особливо середньовіччя, що, наприклад, у кривавій Бартоломеївській ночі простяглося в такій культурній країні, як Франція, аж до 1572 року, — поминаючи здичавіння, що проявлялося в довголітніх війнах, як ось у 30-річній війні 1618 - 1648 рр., говорімо тільки про найновіші часи. Від часів Джинґіс-хана й Атилли „бича Божого" не було в історії світу такого жорстокого явища в розумінні масового винищування людей, як комунізм — спершу в російсько - большевицькому, а потім в китайському виданнях. Гітлер винищив шість мільйонів жидів, очманівши від божевільної теорії про конечність збереження чистоти раси, яку ніби занечищують і нівечать жиди. Але скільки мільйонів невинних людей винищили большевики в ім'я збереження своєї влади, влади мізерної меншини над величезною більшістю населення колишньої царської імперії? Скільки мільйонів китайців згинуло в добі завойовницького походу комуністів і закріплювання влади Мао Тсе-тунґа? І це не були „громадянські війни", в яких дві сторони мають шанси на перемогу. Це було плянове народовбивство: стосоване у відношенні до українців організованим голодом, у відношенні до надволжанських німців і кримських татар, до тибетців та мадярів масовим винищуванням.

На процесі Айхмана фаховий жидівсько - американський учений стверджував, що подати докладну статистику вбитих за часів Гітлера жидів неможливо, бо тодішні володарі понищили більшість документарного матеріялу. Тим легше можна зрозуміти відсутність докладної статистики жертв большевицького й комуно - китайського терору. Але за одно десятиріччя 1929 - 39 на території Совєтського Союзу згинуло кругло 36 мільйонів осіб — у десятирічній хвилі божевільного терору, зорганізованого злочинною партійною клікою і зверненого проти дійсних та здогадних її противників, проти кляс, верств і цілих народів, що нібито стояли на шляху до закріплення влади тієї кліки.

І цей кривавий процес ще далеко не припинився. На маленькій Кубі за півтора року розстріляно 700 осіб. У Південному В'єтнамі нараховують від часу „замирення" в Женевській конференції 1954 року кругло 85.000 осіб, вбитих із засідки чи вирізаних під час сну по хатах насланими з Північного В'єтнаму загонами терористів.

Покищо всі ті злочини минаються безкарно. Плянувальники, організатори й виконавці тих масових злочинів мають владу, терорізують народи і цинічно говорять про міжнародну мораль. Прийде, однак, час, коли й вони засядуть на лаві оскаржених. Але поки це станеться, треба пам'ятати, що Айхманів було і є більше.

Відповідальність преси

Президент Джан Ф. Кеннеді, промовляючи минулого четверга, 28-го квітня, на прийнятті Бюра оголошень Асоціяції видавців американських газет, закликав пресу добровільно співпрацювати з урядом і не публікувати вісток та матеріялів, що допомагають ворогам З'єдинених Держав у теперішній холодній війні, подібно, як це було під час останньої гарячої війни. Ця справа заторкує одну з найбільш суттєвих і підставових справ американської демократії та її вольностей, тож не диво, що їй з цієї нагоди вся преса віддає максимальну увагу.

Як відомо, президент Рузвелт у своїй промові до Конґресу 6-го червня 1941-го року з'ясував чотири основні свободи, і між ними, як першу, назвав „свободу слова і вислову всюди в світі". Також батько американської преси Бенджамін Френклін колись ствердив, що наймудріший нарід — це нарід найліпше поінформований, і тепер, як і в минулому, в Америці є „самонаявною правдою", що абсолютна свобода слова преси і взагалі слова та вислову є підставою демократії і основною ґарантією її вольностей. Америка — це чи не єдина країна, в якій немає жадного пресового закону, за винятком того, що жадна сила не може газеті заборонити надрукувати те, що вона вважає за відповідне, але також за все надруковане вона відповідальна перед законом, перед своїм власним сумлінням та перед народом, якому вона повинна служити.

Коли ж у часах війни, гарячої чи холодної, в обставинах національної загрози виникає необхідність добровільного обмеження тієї необмеженої законом та цензором свободи преси, що знову ж створює загрозу для демократичної системи — тоді на пресу спадає подвійна відповідальність за те, щоб з „водою не вилити дитини", щоб ради безпеки нації не порушити її безпеки, безпеки її вольностей, на сторожі яких стоїть преса. В таких часах пресі приходиться постійно перебувати між Сциллею і Харибдою, постійно йти вузькою стежкою між двома відповідальностями: не давати ворогові важливих для оборони інформацій, з одного боку, і якнайширше інформувати нарід — з другого. Переступлення одної або другої межі може мати фатальні наслідки, а збереження тієї „золотої середини" вимагає максимальної уважливости, відповідальности та мудрости.

Ідеальної розв'язки ніколи не можна досягнути. Не можна її досягнути вже хоч би тому, що між працівниками преси є різні люди, як різною є й сама американська преса, яка включає в себе навіть „проґресивно" - аґентурну. Але минулий досвід у великій мірі виправдав те довір'я, що його виявляють пресі як відповідальний за долю і безпеку країни уряд, який закликає пресу до добровільної співпраці для збереження важливих для оборони таємниць, так і нарід, який вимагає від преси якнайповнішої і якнайвірнішої інформаційної служби. Вив'язатись з одного й другого суперечного обов'язку — це й є та велика відповідальність вільної преси. Немає причини сумніватись, що вона вив'яжеться з нього і в теперішніх обставинах.

ПАТРІЯРХ ПІД ЗОРЕЮ... КРЕМЛЯ

У посланні, адресованому Світовій Раді Церков, голова „Русскої Православної Церкви", московський патріярх Алексій, висловив свою „вселаскавішу" згоду на прийняття очолюваної ним Церкви в ряди членів згаданої Ради Церков, яка під сучасну пору об'єднує 176 протестантських і православних груп. Про це сповістив „із великим задоволенням" голова 90-членного центрального комітету згаданої Ради і президент Об'єднаної Лютеранської Церкви в Америці свящ. д-р Френклін Кларк Фрай у четвер 27-го квітня на річному засіданні Американської Конференції в справах Світової Ради Церков, що відбулася минулого тижня в Бок Гілл Фолсі, у Пенсилвенії. Це повідомлення прийняла „аплявзом" більшість присутніх на тому засіданні церковних провідників. Формальне прийняття „Русскої Православної Церкви" в члени Світової Ради Церков має відбутися на Третій світовій асамблеї названої Ради, що збереться в листопаді цього року в Ню Делі, в Індії. Як можна судити з дотеперішнього ставлення більшости провідників цієї ради до очолюваної патріярхом Алексієм совєтської „Православної Церкви", великого спротиву справі цього прийняття не буде, не зважаючи на те, що проти цього протестували й протестують представники українських і євангелицьких і православних церков. Приступленням „Русскої Православної Церкви" до Світової Ради Церков закінчується довгий період заходів у тому напрямку, започаткованих проводами протестантських Церков ще в 1946 році і навіть відкинутих дуже категорично конференцією московських православних єпископів, що відбулася в липні 1948р. в Москві, мовляв, панівні у Світовій Раді Церков „політичні тенденції" не дозволяють „Русскій Православній Церкві" входити в її склад. Не зважаючи на це негативне початкове становище, дальші заходи Світової Ради Церков для об'єднання з Русскою Православною Церквою в дусі „екуменічного братерства" продовжувалися чи то в формі обміну листами, чи безпосередніх відвідин і зустрічей. У висліді вони привели буцімто до зміни в ставленні московського патріярхату і до його раптової готовости увести „Русску Православну Церкву" в Світову Раду Церков.

Насправді рішення подиктоване не бажанням „встановлення взаємного зрозуміння між розділеними християнами і поглиблення загального братерства, любови і миру між народами на основі євангелії", як пише тепер у своєму посланні патріярх Алексій, але цілком конкретними вимогами совєтської політики, зактуалізованими особливо після того, як Католицька Церква заплянувала відбути свій Всесвітній Собор у 1962 році в Римі. Щоб не допустити до пропонованого цим Собором порозуміння християнських церков „в дусі екуменічного братерства", комуністична Москва вирішила започаткувати широку протидію. З тією метою представники московського патріярхату взяли участь, як обсерватори в 13-ій Сесії Центрального Комітету Світової Ради Церков, що відбулася в серпні 1960 року в Шотляндії, а в грудні минулого року сам патріярх Алексій вибрався совєтським літаком Іл-18 з відвідинами до патріярхів Православних Церков Близького та Середнього Сходу. Обмінявшись з ними обіймами та поцілунками і наділивши їх орденами Зорі св. Володимира, він переконував їх взяти участь в спонзорованій Совєтами конференції Православних Церков, яка має відбутися влітку 1961 року на острові Родос. Крім того московський патріярх бере активну участь в підготовці організованого совєтською Радою Світового Миру конґресу християн „для оборони миру", проголошуючи устами патріярха Алексія стандартні совєтські гасла про боротьбу з колоніялізмом і підтримуючи пропаґовану Н. Хрущовим заборону нуклеарної зброї. Усе те, як і призначення на становище голови патріяршого відділу для зв'язків із закордонними Церквами 31 - літнього, народженого й вихованого за совєтського режиму, архімандрита Нікодима, свідчить про те, що й несподівана готовість Русскої Православної Церкви стати членом Світової Ради Церков інспірована політичними вимогами комуністичної партії, яка і в церковній ділянці перейняла імперіялістичні тенденції російських царів.

Усе це доводить, що московський патріярхат в своїй політиці „зближення з християнськими церквами світу" не керується принципами євангельського вчення, а резолюціями конференції представників 81 комуністичної партії, що відбулася в листопаді 1960 р. в Москві.

Ів. Вовчук

З ДОКУМЕНТІВ УЧОРАШНЬОГО

Що центр нинішнього напруження в світі пересунувся на південь і на схід, здається, ніхто не заперечує. А років два-три тому ще дискутували над цим питанням. Це не значить, що від територіяльного переміщення центру змінилась суть напруження. Ні, вона незмінна.

Захід борониться від аґресивного московізму — СССР, що приховує своє лице за світовим комунізмом. Багато писалося й пишеться про слабість і пасивність цієї оборони. У своїх мемуарах, виданих у двох томах, президент Франції генерал де Голь подає багато фактичного матеріялу, який допомагає в аналізі сучасних заплутаних подій. Автор насвітлює ролю сильних мужів-переможців, зокрема В. Черчілла, що творили сьогоднішній день. Частину цих мемуарів в перекладі на російську мову вмістив совєтський журнал „Международная Жизнь" (ч. 3. і 4.). Закінчуються вони так: „Щодо майбутнього я не мав сумніву, що заворушення, інспіровані на Близькому Сході нашими (французькими — ред.) союзниками, обернуться проти чародія і його учнів". Автор має на увазі Черчілла і тих, що у війні творили нинішній мир і за великопростірною концепцією, без огляду на завтра, атомізували духово Европу. Ось кілька уривків із спогадів де Голя:

> ... Отже, капітуляція Німеччини є тепер тільки формальність. Але цієї формальности треба було додержати. Ще до смерти Гітлера Герінґ, якого він призначив своїм наступником, зробив висновок, що канцлер уже не в стані на щось рішитися і зробити спробу почати переговори з союзниками, але фюрер негайно його засудив. Гіммлер, другий, що успадкував владу, встановив контакт з графом Бернадоттом, президентом шведського Червоного Хреста, і передав західнім урядам через Стокгольм свою пропозицію укласти перемир'я...
>
> ... Я особисто також одержав від Гіммлера меморандум, в якому крізь розпач пробивалася привабливá хитрість. „Згоден визнати: ви перемогли! — говорилося в тому документі. — Знаючи, з чого Ви почали, хочеться низько вклонитися Вам, генерале де Голь... Але що ви будете робити тепер? Збираєтесь покластися на англо - саксів? Вони будуть поводитися з Вами, як з сателітом, і розтопчуть вашу гідність. Чи може Ви вступите в союз з Совєтами? Вони дадуть Франції свої закони, а вас зліквідують... Отже, єдиний шлях, який може привести Ваш нарід до величі і незалежности — це шлях домовлення з переможеною Німеччиною. Заявіть про це негайно! Вам треба ж відразу нав'язати контакт з тими діячами Райху, які ще мають реальну владу і готові скерувати свою країну на новий шлях... Вони готові на це. Вони просять Вас про це... Якщо Ви зумієте подолати в собі дух помсти, якщо використаєте можливість, яку відкриває перед Вами історія, Ви станете найбільшим діячем усіх часів".

Від себе де Голь робить висновок:

„Якщо відкинути облесливу хвальбу, яку виписує на мою адресу автор послання, складеного майже з могили, то не можна не признати, що в накресленій ним схемі є дуже багато вірного, але загнаний в кут спокусник не одержав від мене ніякої відповіді, як не одержав її з Лондону і Вашинґтону.

Очевидно, що совєтський журнал, переклавши мемуари з французької мови, відповідно приправив їх на московсько - імперській кухні. Але річ не в цьому, а в тому що у висновках де Голя, який щойно здушив ребелію французьких „малоросів", багато гіркої правди. Коли б переможці не вчинили були того з Европою, що вчинили, то напевно все було б інакше в сучасному світі. Без сторонньої допомоги інакше виглядало б усамостійнення народів на Сході і Півдні. І не довелося б першому міністрові Великобританії їздити до московського хана, щоб погоджувати з ним проблеми Сходу. Не довелося б, бо, на мою думку, і ханату б імперського не було, коли б не затомізували були Европи. Не стукав би комунізм у Вашинґтонську браму з кубинського мостового причілку.

Сп'янілі перемогою творці сучасного миру не стримали почуття помсти: поділили Німеччину, і після того поділ країн і народів став формулою політичної „справедливости". І та немудра диявольська формула двосння мститься на народах за свідомі й продумані гріхи „великих" політичних землемірів великопростірного укладу світу.

ПІСЛЯ ПОВОРОТУ АДЕНАУЕРА

Німеччина. — Голова уряду Німецької Федеральної Республіки д-р Конрад Аденауер, вернувшись із своєї дев'ятої подорожі до З'єдинених Держав Америки, виступив у парляменті з промовою про вислід своїх розмов з президентом Кеннеді та іншими достойниками у Вашинґтоні.

Як відомо, під час президентських виборів у ЗДА Аденауер хотів перемоги Республіканської партії, бо побоювався, що нова адміністрація піде на „гнилє замирення" з Москвою коштом Німеччини: визнає уряд комуністичної Східньої Німеччини, пожертвує Берлін і поставить перешкоди для змінення армії Західньої Німеччини. Але вже подорож посадника Берліну В. Брандта до ЗДА в лютому ц. р. показала, що президент Кеннеді зовсім не збирається робити будь-яких подарунків Хрущову за „коекзистенцію". Аденауер міг також переконатися, що нова адміністрація в ЗДА не має ніяких ілюзій щодо миролюбности комуністичних вождів і всякими заходами охоронятиме свободу країн, що не попали в ярмо большевицької диктатури. Ці свої враження від розмов у ЗДА переказав Аденауер парляментові в Бонні 21-го квітня. Він зазначив, що бажанням американського уряду лишається зміцнення дотеперішнього збросння всіх країн, приналежних до НАТО, і забезпечення їх атомовою зброєю.

Представник опозиційної партії в парляменті соціял-демократ Е. Олленгауер у своїй промові після звідомлення прем'єра ствердив, що між його партією і партією Аденауера немає різниць в оцінці міжнародної ситуації і завдань німецької політики. І тому він запропонував виробити спільну плятформу міжнародної політики Західньої Німеччини. Аденауер на цю пропозицію не дав відповіді. Однак, урядова партія у своїй пресі і в промовах інших провідників стверджує, що успіх Аденауера в Вашинґтоні показав правильність його дотеперішньої політики. Аденауер від 1945 р. твердо тримався союзу з західніми державами, особливо з Америкою, і є рішучим противником плянів частини провідників німецької соціял-демократії „невтралізувати" Німеччину, щоб таким чином досягнути згоди Москви на злуку її розділених територій. Очевидно, партія прем'єра Аденауера використає свій політичний успіх в майбутніх виборах до парляменту, призначених на 13 вересня ц.р.

Треба зазначити, що проблема збросння Західньої Німеччини атомовими бомбами має тепер до певної міри теоретичне значення. „Тактична" атомова зброя такого розміру, як була вжита в 1945 р. в Японії (такі бомби має одержати німецька армія), не можуть мати рішальної ролі у воєнних діях. Це виразно сказав Хрущов Волтерові Ліппманові у Сочі на Кавказі: Москва, в разі війни, відразу кине на противника бомби найбільшого калібру. Але Хрущов проти будь - якого збросння Західньої Німеччини. Він вважає, що „гітлерівські генерали" можуть спровокувати загальну війну, якщо будуть мати атомові бомби.

П. А.

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

ПЕРЕСІЧНА АМЕРИКАНСЬКА РОДИНА

Усім відомо, що „пересічної родини" або „пересічного дня" немає, але для тих, хто любить пересічні числа й пересічні дані, декілька їх подаємо:

Наприклад: одного пересічного дня одружуються коло 4.000 пар. Пересічний вік молодого — 22 роки, молодої — на два роки менше.

Зважаючи на те, що молоде подружжя потребує грошей на меблі чи на авто (або просто хоче відкладати гроші на майбутнє), пересічна молода дружина продовжує працювати й після шлюбу.

У наші часи авто, здається, стоїть на першому місці; пересічна пара звичайно купує авто на початку свого родинного життя. Статистика показує, що уживане авто купують здебільшого молоді подружжя у віці між 18 і 24 роками. Для покупців нових авт звичайний вік — між 35 і 44 роками.

Серйозніші справи, як ось купівля дому та меблів, звичайно відкладається на майбутнє — приблизно на дватри роки по шлюбі. Більшість домів люди купують, коли голова родини досягає 25 років.Тоді ж молода пара починає купувати меблі та всякі інші речі.

Приблизно через два роки по шлюбі пересічна дружина дарує своєму чоловікові сина чи дочку (число синів трохи перевищує число дочок). Якщо у них родиться друга дитина, то це буває пересічно за два з половиною роки після першої дитини. А третя дитина з'являється ще через три роки.

Але нехай ці числа не збивають з пантелику. Як показує статистика, американські матері мають по 2,2 дитини.

Для пересічної родини заробіток досягає найвищої цифри в середньому віці голови родини — поміж 45 і 54 роками. Хоч і вважається, що 65 років — це вік, коли більшість працівників виходять уже на пенсію, пересічний батько робить інакше. Найчастіше він продовжує працювати до 68 років. Після того він уже має змогу ввесь свій час присвячувати внукам.

Усе минає,
все мине неначе
В щасливому
і чарівному сні.
Навіки спогади
залишаться одначе
Про мрії золоті
і незабутні дні.

Отак і наша юність
крок за кроком
У далечінь
незнану відлетить
І непомітно швидко
рік за роком
Пролине час,
не сниться й на мить.

Пролине час ...
однак любов могутня
На віки в спогадах
залишиться мені,
А з нею дні весни,
дні щастя незабутні,
Що проминули,
згасли в чужині.

НАДІЯ ХМАРА

Ярослав Падох

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(У сороклїття нюйоркської „Свободи" 194-го Відділу УНС)

(15)

І потім зустрічаємо нотатки про помітний інтерес членів до культурних справ. Дуже зміцнився він після прибуття нових членів під кінець сорокових років і на початках п'ятдесятих. Доповіді черґувалися за доповідями, святочні вечори за вечорами. Від прем'єра Карпатської України Ю. Ревая до кол. редактора „Діла" І. Кедрина-Рудницького й нового Сковороди, мандрівного філософа д-ра М. Шлемкевича, від полк. армії УНР М. Рибачука до інспектора народних шкіл в Городенці І. Василишина чи директора Центробанку пок. І. Ольхового, який широкий й блискучий вахляр доповідачів та тем доповідей. Святочні вечорі на пошану Т. Шевченка, Ів. Франка попереджували річні збори членів Товариства. Але коли згодом зорганізувалися в Ню Йорку знаменитий театр, декілька добрих хорів, які кілька разів на тиждень забирали Товариству найактивніших членів, коли утворився Літературно - Мистецький Клюб, Пласт і інші організації, ця жива й широко закросна культурна діяльність значно підупала. Та нам не приходилося з того приводу дуже жаліти. Наші члени були активними деінде, і наше громадське життя на тому в загальному не потерпіло.

Громадський інтерес Товариства не кінчався на вузьких межах свого товариства. Всі важливіші загальні громадські акції знаходили в них живий відгук. Ось висилає Товариство сливе щороку своїх постійних, а нерідко спеціяльних делеґатів на ширші народні акції та до всіх народніх організацій. Вичислення самих назв тих акцій та установ дало б загальний нарис історії нашого громадського життя за останні чотири десятиліття в Америці. Ось ідуть посланці Відділу на збори Центрального Комітету Українських Національних Товариств в Ню Йорку, яке утворилося 27-го грудня 1930 р. і членом якого став Відділ в 1931 році. Ця централя заступила раніший Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку, яке постало було 31-го травня 1924-го року. Ось в тому самому році Відділ разом з іншими місцевими організаціями заходиться коло будови української радіогодини, що її спонзорує Центральний Комітет при помочі інших місцевих організацій. І товариство і члени декілька разів складають пожертви на цю потрібну ціль. Ось в пізнішому 1937 р. вибирає Товариство делеґатів на збори в справі набуття Народного Дому в Ню Йорку. А в два роки пізніше допомагає в улаштуванні величавого Шевченківського концерту у 125-річчя найбільшого українця і патрона УНСоюзу, який чомусь відбувся, як записано в хроніці, аж 5-го листопада 1939 року. На наступних зборах 11-го того місяця члени нарікали, що на тому святі було мало нашої молоді, зокрема українців із „вестсайду". І знайшли, як Бог приказав, виправдання для цього: погану погоду. Скільки разів ця клята погода ставала нам у пригоді, коли приходилося знайти якусь „невістку", щоб на неї зіпхнути свою вину. А там дальше бере Товариство участь у зборах Демократичного Клюбу, у посвяченні „пам'ятника українським героям, що впали у війні", яке мало відбутися 13-го листопада 1942 р. на Томкінс сквері. Два роки пізніше нова згадка про пам'ятник героїв, які впали у світовій війні, на розі Другої Евню й 10 вулиці, черґується із щораз новими закликами купувати шери Народного Дому чи складати пожертви на Український Червоний Хрест, або брати участь у щораз нових пікніках та балях, влаштовуваних на загальні цілі. Імпрези переплітаються з ухвалами про щораз нові датки на найрізнородніші цілі, від допомоги бідним, підмоги скитальцям до купна Енциклопедії Українознавства і датку на Дім Культури Наукового Тв-а ім. Шевченка в Ню Йорку та Музей - Архів Української Вільної Академії Наук — цих нових установ та нових акцій, що їх до давніх додали щедрою рукою нові іміґранти й нові члени нашого патріотичного Відділу. Хоч більшість їх уже не чули про Лівчиці, всі вони з серцем перейняли лівчицькі традиції щедрої жертвенности на національні цілі при типовій селянській скупості для себе самого.

Товариство було також від ранніх років своєї молодости до теперішнього зрілого віку постійною опорою загальних громадських центральних установ. Бачимо його членом всіх центральних об'єднань українців Америки, від УНСоюзу, як найбільшого і найстаршого, до таких відомих і заслужених громадських централь, як Народне Об'єднання Українських Організацій в ЗДА, на П'ятий Конґрес якого восени 1930 р. вислано одного, а на Конґрес в 1937 р. послано аж двох делеґатів Відділу. Також при народженні Українського Конґресового Комітету 15-го березня 1940 р. було представлене наше Т-во двома делеґатами. На зборах 20-го січня того року, вибравши делеґатів на Конґрес, доручено їм домагатися висилки комісії до рідного краю для „провірки життя народу". З приходом нових членів наші централі УККА та ЗУАДК здобувають у нашім Товаристві не тільки постійних членів, але й постійних жертводавців. Делеґати Відділу беруть участь в конвенціях ЗУАДК-у та Конґресах УККА.

Жертвенність Товариства не обмежувалася тільки до українських акцій. По кількох сотнях протоколів розсипані щедрі вістки про не менш щедрі датки на різні американські патріотичні цілі, а в часі війни Товариство з серцем займалося розпродажем державних бондів і само інвестувало в них все своє майно. Закуплений американський прапор, про що вже була згадка, був наявним виявом льояльности до Америки цих українських селян, які в своїй більшості були зовсім свіжими американськими громадянами, або ними стали пізніше. Без довгих дискусій та зайвих теоретизувань вони знайшли золотий шлях погодження ніколи не марніючої любови до рідного краю з нічим не захитаною льояльністю до гостинного краю, який дав їм те, чого віками не мог-

(Закінчення на стор. 4-ій.)

Міннесота в поклоні Тарасові Шевченкові

Хор „Дніпро" в Міннеаполісі, Мінн.

Намічене численними імпрезами Святкування 100-ліття смерти Тараса Шевченка на терені Твинситі почалося в лютому викладами проф. Віктора Доманицького. В день смерти Поета 10-го березня, відслужено врочисту Соборну Панахиду в церкві православної парафії св. Михаїла, в сослуженні наших священиків: митр. прот. д-ра Володимира Левицького, прот. Андрія Кістя, прот. Василя Уманця, прот. Миколая Антохія й о. Миколая Ярмоловича та протодиякона Миколи Поліщука. Гарно співав хор св. Михаїла під кер. протодиякона Юрія Корсуна. Представники майже всіх наших організацій та численні гості взяли участь в Панахиді. По середині стояла символічна могила з портретом Шевченка. Діти Рідної Школи св. Михаїла асистували обабіч могили зо свічками в руках. о. Левицький виголосив слово: Дух Шевченка — це Дух Вільної і Непокореної України!

Першим імпозантним виступом перед широкою публікою був гарний Концерт хору „Дніпро" в залі ІМКА, в неділю 12-го березня. На знимці, біля цього допису, читачі побачуть красу і гордість українських соборницьких змагань Твинситі. Оце вперше, в нових національних костюмах, пошитих по вказівках мистецької комісії під керуванням заслуженого мистця Олекси Булавицького, хор „Дніпро" представився у своїй силі і красі нашій і чужій публиці. Ліворуч на знимці бачимо його досвідченого дириґента протодиякона Миколу Бриня в моменті, коли дякує розентузіазмованим учасникам за бравурні овації для хору. А були вони спонтанні, сердечні й заслужені. В цей вечір хор „Дніпро" здав свій перший головний іспит з відмінним успіхом.

При цій урочистій нагоді, для історії, подаємо репортаж з головними творцями і керівниками хору „Дніпро".

Автор допису — до директора хору, інж. Івана Яновича: „Які цілі руководили вами і вашими помішниками при творенні хору?"

Інж. Іван Янович: „Зо всіх парафій і дуже численних організацій наших обох міст створити репрезентативний хор, який перед численною українською колонією, і перед американською публікою, в найближчому майбутньому репрезентував би багатство українського духа".

Чи ваші цілі досі зреалізувалися, й які побажання на майбутнє?

Інж. Янович: До певної міри — так. Хор кріпшає, набирає техніки, сьогодні має вже 50 відсотків молоді у своїх рядах, і то без усяких різниць, а побажання хору — це повна моральна підтримка збоку старшого громадянства, а головне, участь в хорі досі осторонь стоячих, поважних голосових сил. Цих співаків запрошуємо сердечно до участи в хорі. Ми — Дніпровці віримо твердо, що вони прийдуть до соборницького й репрезентативного хору „Дніпро".

Автор до дириґента хору о. Миколи Бриня: Що заставило вас обняти дириґентуру хору „Дніпро", і то безкорисно?

Дириґент: Безмежна любов до рідної пісні, цієї невмирущої сили українського народу. Маючи досвід і належні кваліфікації — (це вже додаток автора), — я побачив на одному святі Державности щире бажання моїх 26 співаків, зібраних доривочно, зо всіх сторін на один виступ, — створити хор, який загремів би сильно, могучо, як наш рідний Батько-Дніпро. Наші з'усилля тривають вже третій рік, і вони недаремні, бо нестримно росте наш хор, і я вірю в наші дальші успіхи. А вони — не мої, а хору „Дніпро".

Автор: Якими ресурсами хорового матеріялу розпоряджаєте, і які пляни майбутнього?

Дириґент: Вже сьогодні хор має 61 члена. Практика показала, як успішно молодші співаки підтягаються біля старших, досвідчених. Оці молодші співаки, й дають ще більшу надію. Нашою мрією є, щоб до хору ввійшли нові співаки. А наш плян допомогти гідно відсвяткувати 100-ліття смерти Шевченка, й наступними виступами. — Хор „Дніпро має вже запрошення виступити на сценах трьох американських коледжів. В цей репертуар ввійдуть українські обрядові й народні пісні, а й американські вибрані. — Хор восени відсвяткує 40-ліття смерти Миколи Леонтовича, нашого композитора, замордованого 23-го січня 1921 р. большевицьким аґентом в батьківському домі. Художня рада намітила в програмі 38 пісень композитора.

Ювілейний Концерт хору „Дніпро" був дійсно Шевченківський, бо ж на 19 точок програми — 14 — це твори Поета або Йому присвячені. Правильно поступив Ювілейний Комітет, під керуванням п. Василя Домбровського, культурного й любленого голови відділу УККА, та проф. Олександри Костюк, що вложила львину працю в оці святкування, вміло даючи свої досвідчені поради, коли уложив таку програму. Мистецьке оформлення сцени це праця п. Булавицького.

Свято відкрила проф. Олександра Костюк, подаючи цілорічну програму Шевченківського святкування. Говорила про великий вплив Шевченка на дух ікраїнських борців за волю і державність. Заходами нашої репрезентації, Американський Конґрес зайняв корисне становище до Шевченківських святкувань, призначив площу під будову пам'ятника у Вашинґтоні: тепер за нами всіма слово — дати більші пожертви на його побудову. Для Твинситі призначена квота $7,000, збірка вже розпочалася по організаціях і церквах. Православна парафія св. Михаїла зібрала в церкві на початок $70.

Програму почав хор „Заповітом". Жалібний марш, слова Лесі Українки, музика Миколи Лисенка, — пливе чарівно, поважно, з повним почуванням смутку, що сьогодні покриває нашу поневолену Батьківщину Україну. Сопрани відважно опановують високі позиції, а їм вторують мелодійно міцні баси. Добре акомпаніював п. Ричард Зґодава, що часто виступає на наших імпрезах. Вже тут видно, що дириґент опановує співаків і вміє їх ввесь час тримати в належних позиціях. — На закінчення першої частини програми йшла пісня-кантата „Умер Поет", слова Володимира Самійленка, музика Миколи Лисенка, з баритоновим сольом Михайла Даниленка. Надійний співак презентується добре, готовий робити ще кращі успіхи.

Другу частину Концерту зачав молоденький бандурист-аматор Тарас Михалевич. Грав він Григорія Китастого „Зійшов місяць", мелодійно, спокійно, з любов'ю. Дивлячись на цього високого, тонкого хлопця, — насувається думка - побажання, щоб він започаткував в Твинситі Капелю Молодих Бандуристів.

Тут аж проситься зробити прилюдний запит до наших відомих професорів - музик, що масово осіли в Ню Йорку, Нюарку і Филаделфії, товпляться по кілька в клясах одного інструменту, але не відважуються осісти в Твинситі, що має понад одну сотню наших музикальних дітей, які грають і вчаться по чужих школах! Моя віденська знайома Дарія Гординська - Каранович, що 3 роки тому дала свій чарівний концерт в Міннеаполісі, також не відгукнулася на запрошення. Музичний Інститут ім. Миколи Леонтовича міг би розгорнутися в Твинситі.

Баритон - сольо Михайло Даниленко співав два шедеври безсмертного Миколи Лисенка, до слів Поета, „Реве та стогне" і „Мені однаково". Співав Даниленко з посвятою, опановуючи належно важкі позиції. За це публіка нагородила його гучними оплесками.

Як третю точку грала панночка Оксана Менжега Беттовена Рондо ін С. Мистецька гра, повна чуття й вміння, виконана з любов'ю до музики, бо ж наша поважненька Оксана — відома з гарних виступів на інших імпрезах.

Коли в програмі Концерту ми прочитали, що співатимуть уривки Шевченкової „Тополі", і що мають деклямувати Ольга Остапчук, а співати сопрано - сольо Оксана Бринь, то цієї точки програми гості виждали з зацікавленням. І не помилилися. Майстерний добір уривків виголошувала глибоким альтом п. Ольга Остапчук, милозвучно, вміло, поважно. Їй впадала співуча душа Міннеаполісу п. Оксана Бринь, своїм могучим, високим сопраном, що особливо красується у заломах високих позицій, і приводить перед заслуханими учасниками — гіркую дійсність нещасної любови української дівчини, якої „милий пішов тай загинув". А Оксана вміє показати, що вона вміє. За це публіка нагородила могучими оплесками оцю точку програми.

На закінчення другої частини програми пописався наш відомий майстер - скрипак Іван Денис. „Елеґія" присвячена Тарасові Шевченкові і „Сонце заходить", — музика Лисенка, та Рондіно Крайслера, — це одна в'язанка глибокого знання - мистецтва Дениса. И не диво, бо ж він, як оповідає мама свого одинака, — хлопцем малим закохався в скрипці й віддав їй себе цілого. Цю посвяту відчуває слухач, коли чує, як водно зливаються всі найінтимніші тони мистецького смичка Дениса. А все воно відбувається легко, без напруження, самочинно, бо ж це грає уроджений талант - скрипак. Денис є відомий на нашому терені, як учитель музики по американських школах. Великим досягом нашої колонії було б, коли б вдалося Дениса намовити заложити нашу оркестру, і разом з „Дніпром" концертувати!

Ціла третя частина програми належала хорові „Дніпро". Зачалася могучим, невмірущим Прометеєм, по ньому — улюблена пісня Шевченка: „Ой, зійди, зійди" з милозвучним, сальоновим, тенором-сольом Миколи Ковалевського, „Ой три шляхи"... сопрано-сольо Оксани Бринь, пориваюче, повне трагізму змісту пісні, „Садок вишневий", „Ой, у саду" — Михайла Гайворонського, „Орися, ти ниво" Лисенка, а на закінчення кантата Шевченкові — слова Константини Малицької, музика Кирила Стеценка, з милим, баритоновим сольом Евгена Писарського, — все це одне, нерозмежоване поле попису хору „Дніпра".

„Дніпрові" в Міннеаполісі треба побажати, щоб він осягнув ще більших успіхів. А він має всі можливості на це, якщо все українське громадянство Твинситі дасть свою моральну допомогу хорові

Вірю, що цей Концерт стасе переломовою подією в спільному національному житті Твинситі. — Міннесотська Україна на шляху до ще кращої роботи! — Щасти, Господи!

Академія в 100-річчя смерти Т. Шевченка в Омага, Небраска

ТАНЦЮВАЛЬНА ГРУПА В ОМАГА, НЕБРАСКА

Зліва в першому ряді: Леся Івасик, Стефан Багрій, Марія Дуган, Юлько Клачинський, Ярослава Клюка, Ярослав Продивус. — В другому ряді стоять: п-ні Ярослава Продивус і п. Ігор Івасик, учителі українського танку.

В Омага, Небраска, Об'єднаний Комітет — (Українсько-Американська Католицька Громада, Тов. Карпати, Відділ 356 УНСоюзу, Відділ 117 Провидіння ім. Шептицького, Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Осередок Спілки Української Молоді, Школа суботня Українознавства, Братство Святого Імени) 17 березня скликав спільне засідання представників існуючих організацій в Омага, та обрано Комітет Пам'ятника Шевченкові На голову Комітету обрано п. Олексу Продивуса. Зараз на спільному засіданні організації члени управ здеклярували $500 на побудову Пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Рішено негайно приступити до переведення збірки поміж українцями.

19-го березня Український Комітет Пам'ятника Шевченкові в Омага вшанував пам'ять Тараса Шевченка у сторіччя його смерти ювілейним концертом, що його влаштував окремий Шевченківський Комітет під проводом п. Олекси Продивуса. На програму Концерту, що його започатковано американським гимном, який відіграли на скрипці п. Дмитро Грисьо і Юліян Клачинський на акордіоні. Вступне слово та привітання делеґації від литовців і лотишів виголосив Олекса Продивус. Бурхливими оплесками вітали промову президента Б. Сульскиса від Литовської Громади, який підкреслив приязнь до українців. Литовський нарід знає добре, хто був Шевченко, що спільно з усіми поневоленими народами боровся за волю. Клонимо голови в пошані в сотні роковини смерти Поета - Героя всіх поневолених націй. Президент Арведс Віновскіс від лотишів зложив ґратуляції українському народові за великого сина України, який проповідував і писав твори про визволення всіх народів з московського терору.

Реферат виголосив М. Гошуляк, реферат англійською мовою виголосив Стефан Багрій. Збірну деклямацію мали шкільні діти. Мандолінова Оркестра під проводом п. М. Іваника відіграла „Заповіт". Національні танки відтанцювала танцювальна група під проводом п-ні Ярослави Продивус і п. Ігора Івасика — Коломийку, Аркан, Козачок Подільський, Гопак.

В другу частину Концерту входили деклямації англійською мовою Ігора Івасика. Жіноче тріо Стефанія Воробець, Евгенія Грисьова, Марія Клачинська відспівало „Садок вишневий" і „Від синього Дону". Деклямацію „Кобзареві" дала п-ні Марія Клачинська. Тенорове сольо п. Теодора Ткачишина „У гаю, гаю", „Ой гляну я, подивлюся". Музичну інсценізацію „Гамалія" виконав гурток мішаного хору і деклямятор п. І. Воробець.

Інсценізацію „Гамалії" уложила пані Стефанія Акулова. Виконували О. Продивус і Т. Ткачишин, п-ні Марія Клачинська, Невільників грали пп. В. Мицак, М. Гошуляк, А. Дуган, І. Івасик, Г. Ткачук, М. Воробець, М. Івасик та два молоді декляматори Стефан Багрій і Юлько Клачинський.

Мішаний хор Української Американської Католицької Громади відспівав „Сонце заходить", „Владико неба і землі", і Український Національний гимн. — При фортепіяні акомпаніювала п-ні Стефанія Акулова.

Голова Комітету Пам'ятника Шевченкові Олекса Продивус щиро подякував делеґатам від Литовської і Лотиської Громад, та всім громадянам за таку чисельну участь у Святочному Шевченківському Концерті.

М. Воробець,
секретар Комітету
Пам'ятника Шевченкові.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ВІД РЕДАКЦІЇ: „Свобода", з уваги на обслугу великої кількости наших громад і читачів та на обмежений об'єм, має постійні труднощі в своєчасному використовуванні дописів та вісток з життя наших громад, зокрема під час різних сезонів збільшеної громадської активности. Тим то в цих сезонах вона має постійні залеглості, що ані не сприяє нашому розвиткові, ані не виконує тієї служби, якої читачі можуть від газети очікувати. Не маючи можливостеи збільшити об'єму газети, що вимагало б рівночасно збільшення штабу працівників та нових великих видатків, Редакція постановила вийти з цієї ситуації компромісово: подавати коротку хроніку на підставі дописів і вісток негайно, вміру того, як вони приходять, і друкувати самі дописи дотеперішнім порядком по черзі та вміру місця. Така швидко подавана коротка хроніка з життя громад буде рівночасно потвердженням, що Редакція одержала допис та що цей допис буде у свій час надрукований.

—o—

● **Українські Злучені Організації** — Відділ УККомітету в Клівленді відбув 23-го квітня свої річні загальні збори, на яких обрано нову управу з інж. Дмитром Міським на чолі. Дотеперішнім головою був адв. О. Е. Малицький, який і відкрив збори, що ними проводила президія з проф. Мих. Папом на чолі. Рівночасно створено спеціяльний Шевченківський Комітет, що проводитиме збірку на будову памятника у Вашинґтоні. Цей Комітет очолив головний радний УНСоюзу Дмитро Шмаґала. На зборах вшановано пам'ять сл. п. Дмитра Галичина.

● **Українська Громада в Лорейн, Огайо,** відзначила роковини Тараса Шевченка величавим концертом, що відбувся 15-го квітня з участю Капелі Бандуристів під дириґентурою П. Потапенка.

● **25-річчя священства всч. о. Василя Осташа** достойно вшанувала Українська Громада в Обурн, Н. Й., де всч. о. Осташ є парохом. Срібний ювілей священства пароха був получений з покладенням угольного каменя під будову нового дому для Сестер Василіянок. В урочистостях, що відбулись 16-го квітня ц. р., взяв участь Преосв. Кир Амврозій Сеницин, єпископ Стемфорду.

● **Марта Кокорудз,** дочка відомих наших громадян д-ра Володимира і Меланії Кокорудз з Овіго, Н. Й., дістала 4-річну стипендію „Ню Йорк Стейт Ріджентс Сколаршіп" за видатні успіхи в науці.

● **Дир. Роман Мицик і дир. Омелян Плешкевич** були офіційними делеґатами української кредитівки „Самопоміч" на цьогорічній конвенції Американської Кооперативної Ліґи, що відбулася в Шикаґо 7-го і 8-го квітня. Дир. Мицик був другим з черги промовцем на відкритті конвенції.

● **Українська Католицька Парафія в Лудлов, Масс.,** при співпраці місцевих Відділів УНСоюзу і „Провидіння" вшанувала роковини Тараса Шевченка концертом, що відбувся в неділю, 19-го березня.

● **„Дитячу ревію"** влаштував 19-го лютого ц. р. Відділ УМІнституту в Нюарку, Н. Дж. Ревія відбулася в Українській Централі та складалося з сцен та віршів Івана Франка, Лесі Українки та Іванни Савицької, а прибуток з імпрези призначений на будову пам'ятника на могилі покійного директора УМІ, проф. Романа Савицького.

● **Під час Річних Зборів Українського Мисливсько - Рибальського Клюбу „Тур"** у Ню Йорку, що відбулися 14-го квітня ц. р, незмінний з часу існування цього Клюбу його скарбник Іван Лібович повідомив учасників Зборів, що Клюбові пощастило винарендувати великий 1,500-акровий терен для полювання в горах Кетскилл.

● **В Ню Йорку помер** у віці 77-ох років маляр портретист Максиміліян О. Р. Раско, який малював портрети американських президентів Воррена Гардінґа, Френкліна Д. Рузвелта та полковника - летуна Чарлза А. Ліндберґа, а в 1944-му році намалював образ Фатимської Богоматері, який подарував Ватиканові. В 1958-му році він намалював портрет Л. Кошута, який був на пропам'ятній поштовій марці ЗДА в пошану мадярського героя.

● **На процесі проти Адольфа Айхмана** в Єрусалимі відчитали в минулому тижні добутий жидами з архівів текст звідомлення колишнього американського амбасадора в Лондоні до Вашинґтону, Джозефа Кеннеді, батька теперішнього президента ЗДА, з дати 8-го грудня 1938. Джозеф Кеннеді писав у тому звідомленні про антисемітизм, як про офіційну політику режиму Гітлера. Він повідомляв про невдачу інтервенції французького міністра закордонних справ Жоржа Бонне перед німецьким міністром Йоахімом Ріббентропом у справі жидів.

Замість квітів на могилу
бл. п. д-ра **РОМАНА КІЧОРОВСЬКОГО,**
батька Дорогих Подруг Марусі та Галі, на фонд Катедри Українознавства складають $11.00

ПОДРУГИ і ДРУЗІ
з Балтіморе, Мд.

Концерт з творів Н. Нижанківського

Чергову імпрезу Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, а саме концерт з камерних творів Н. Нижанківського, 2 квітня навіть при вибагливих мистецьких вимогах, можна вважати за вповні удатний. Чудова, акустична заля Карнегі Рісайтел Голл, добір виконавців і поважна, хоч не надто численна авдиторія, своя і чужа, створили всі передумови для успіху.

Яка шкода, що життя Нестора Нижанківського (1894-1940) увірвалося в такому молодому віці. Скільки цінностів він міг би був ще дати для української музичної культури! З кожного такту його композиторської спадщини промінює талант і уміння. Це був концерт з творів одного композитора, проте скільки різноманітности в музичній тематиці і техніці, скільки барвистости! Творчість Н. Нижанківського сприйняти як певний мистецький стиль, схарактеризувати, визначити її функцію і поставити на відповідне місце в загальній розвоєвій тенденції української музичної культури, серед інших композиторів і стилів, — справа не легка.

Для остаточних детальних висновків треба б глибокої аналізи його творчости, цілої монографії. Бо ж у музичній мові і стилю Н. Нижанківського сплітаються кілька первнів, з першого погляду дуже різних. Перший — це давня музична традиція роду Нижанківських, галицьких священиків, що в їх приходствах музика плекалася з покоління в покоління. Не забуваймо, що батько Нестора, розстріляний поляками о. Остап, був також талановитим композитором і диригентом (хоч без професійної освіти) і мав в цьому напрямі вплив на сина. Другий первень — це впливи чеські. Н. Нижанківський завершив свою музичну освіту в Празі у визначного чеського композитора В. Новака, учителя кількох галицьких композиторів (В. Барвінського, Н. Нижанківського, М. Колесси), що разом з учнями інших чеських корифеїв творять в українській музиці окремий напрям, т. зв. „Чеську школу". Велика чеська музична культура не минула для них безслідно. І врешті третій первень — стихія української народньої пісенности, що безумовно потягає кожного українського композитора і так само у Н. Нижанківського грає поважну ролю. Це зауважується і в менших його творах і навіть у фортепіяновому тріо. Ці три первні з'єднуються в творчості Н. Нижанківського органічно в своєрідний стиль, до якого додані ще деякі риски патосу індивідуального характеру.

В принагідних характеристиках творчости Н. Нижанківського рецензенти нераз звертали увагу на її контрапунктичне багатство. Одначе тут треба бути обережним. Н. Нижанківський був вповні озброєний композиторською технікою і всякі контрапунктичні способи опанував знаменито, так що міг просто гратися ними і дійсно застосовував їх часто для розвитку своїх музичних задумів, тим більше, що сучасні музичні стилі виростають взагалі з поліфонічного плетіння. Але, мабуть, рисковано було б говорити про контрапунктичну стихію в ньому. Н. Нижанківський у своїй найглибшій суті скоріше мелодист і гармоніст. Зрозуміло, що сам, бувши піяністом, він завжди дає добру фортепіянову фактуру і в усіх ансамблях передає фортепіянові визначну, коли не першорядну ролю.

Жаль, що з виконавців концерту 2 квітня захворіла піяністка Л. Жук, яка мала відограти низку фортепіянових творів Н. Нижанківського, між ними більшу композицію „Теми з варіяціями". В останній хвилині врятувала ситуацію п. Д. Каранович, яка погодилася заступити недужу; але зрозуміло, могла відограти лише те, що мала готового в своєму репертуарі, тобто тільки дрібніші твори Н. Нижанківського (напр. „Малу сюїту"), натомість виконала низку фортепіянових творів інших українських композиторів: В. Барвінського, Л. Ревуцького і Б. Лятошинського. Сопрано п. Марта Кокольська з супроводом п. О. Клим відспівала пісні Н. Нижанківського: „Прийди, прийди", „Осінь", „Ти любчику", „Не співай по весні", „Жита", „Засумуй трембіто". На закінчення п. В. Цісик (скрипка), Д. Каранович (фортепіян) і Д. Вандерзалл (віолончеля) відограли один з більших творів Н. Нижанківського — тричастинне „Фортепіянове тріо е-моль".

Композиторська спадщина Н. Нижанківського взагалі кількісно невелика. По перше тому, що свої композиції з часу перед закінченням музичної освіти він вважав лише за спроби, не варті повного трактування. Тих спроб має він досить, і фортепіянових і хорових і може ще яких („Піскар" виконувався навіть „Бояном" у Львові ще десь в 1911-12 роках) і вони були ліпші від творів численних самодільних композиторів, але Нестор ними не дорожив і до своєї поважної творчости не зараховував. По друге — передчасна смерть композитора. Після закінчення празької „Майстерської школи", він жив ще лише 12 років! І по третє треба знати, що вже по смерті композитора його рукописи, що здебільшого були ненадруковані, були знищені в Празі. Сьогодні тяжкими зусиллями пощастило зібрати з його спадщини лише частину, а саме твори, що їх копії мали на руках різні виконавці, головно піяністи і співаки на еміграції, натомість декотрі інші твори пропали мабуть безповоротно. Отже добре робить Український Музичний Інститут, що далі розшукує і зберігає спадщину Н. Нижанківського і в таких симпатичних і культурних імпрезах, як була 2 квітня, знайомить з нею ширше громадянство. Ще краще, якби пощастило зреалізувати задум УМІ видати цю спадщину друком. Н. Нижанківський є варт і заслужив собі на це.

Зиновій Лисько

Жертва совєтського злочину

(Посмертна згадка про А. Вівчарука)

З Польщі наспіла сумна вістка, що 30-го грудня 1960 року помер наш незабутній друг, педагог та громадський діяч бл. п. АНДРІЙ ВІВЧАРУК. Він народився в селі Тишківці біля Городенки. Добрі люди заопікувалися здібним хлопцем і післали його до приватної гімназії в Городенці. Бурса „Рідної Школи" приняла його на безплатне удержання. Там він кілька років був опікуном і інструктором нижчих кляс. Покійний брав участь у визвольній боротьбі в рядах УГА.

По війні працював учителем у Польщі. Написав багато педагогічних праць, здобувавши собі пошану серед українського і польського педагогічного світу.

Після 2-ої світової війни засланий на Сибір. Перебув там 11 років. Там внаслідок неприятливих обставин життя і важкої фізичної праці мав перший вилив крови до мозку. Після відбутої тюрми й заслання, вернувся до рідних Тишківців, та тільки на короткий час, бо місцева Сільрада заборонила йому перебувати в рідному селі.

Бажаючи відшукати своїх найближчих, подався в Польщу. Дружина померла в Рівному, сина не знайшов, а дочка виїхала в Канаду. Покійний довго тинявся по польських селах, а вкінці замешкав в Стшельцах - Опольських. Зрезиґнований, обезсилений, без матеріяльних засобів захворів і по кількох днях другий вилив крови й передчасна смерть перервали його скитання і довголітні страждання. Польський священик у надгробному слові підчеркнув його педагогічні заслуги, багатогірні з'язки поневіряння на засланнях та палке бажання повороту в рідний край — Україну.

За свою жертвенну громадську працю, ввічливість, гуманість і простолінійну вдачу бл. п. Андрій Вівчарук утішався пошаною й симпатією всіх, що його знали.

Вічна йому пам'ять!

Могила Покійного поростатиме бур'янами. Повинністю і обов'язком шкільних товаришів, друзів і побратимів та всіх знайомих Покійного уфундувати скромний пам'ятник - нагробник на чужому цвинтарі. Жертви складати на адресу:

Mr. Denys Hewko, 56 Marion Ave., Toronto 3, Ont., Canada. Tel.: LE 4-7134. М. Бабій

Рібікофф проти „фальшивої пропаґанди" АЛТовариства

Ню Йорк. — Секретар здоров'я, виховання і добробуту Абрагам А. Рібікофф, промовляючи на зборах Крайової Ради в справах старших осіб в готелі Белмонт Пляза, 24-го квітня гостро виступав проти „фальшивої" пропаґанди Американського Лікарського Товариства, проти урядового проєкту медичної допомоги старшим особам. Рібікофф заявив, що лікарі „перекручують" факти в поборюванні медичної допомоги емеритам в рямках соціяльного забезпечення. Секретар здоров'я заявив, що він не вірить в те, щоб становище А. Л. Товариства схвалювали американські лікарі, які працюють в терені. Рібікофф заявив, що не можна називати урядового проєкту „соціяльною медициною", бо хто читав урядовий проєкт, той знає, що це не є правда. Рібікофф підтримав свою давнішу заяву про те, що пацієнти зможуть свобідно вибирати собі лікаря, в якого можуть лікуватися, хоч лікарі твердять протилежне, перекручуючи правду.

НА ПІОНЕРСЬКОМУ ШЛЯХУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ли здобути на рідній ґрунті: особисту свободу та достойні людини матеріяльні умови життя.

„Лиш вічний труд ніколи не загине"

Мине і молодість, як золотінь,
Лиш вічний труд ніколи не загине.
(Юрій Яновський)

Це — в загальних зарисах далеко неповна історія довгого, сорокілітного життя одної скромної громадської установи в цім краю. Виконуванням щоденних дрібних обов'язків вимощений її шлях. Дрібних і щоденних, бо тільки ними творяться велике й тривале. Ось до десятків старих членів прибули сотні нових, зокрема молодих, які зв'язують сьогоднішній день із завтрішнім, як наше покоління зв'язало сучасність із минувшиною. Впродовж десятиліть переборено чимало труднощів, таких звичайних для тих, що перші прокладають шлях. Але збережено вірність своїй громаді й її національним прагненням.

На відзначенні ювілею нашого Товариства рідна громада вшанувала цей майже піввіковий труд. В лютому 1959 року вона прийшла з признанням і зичливим сусідським привітом: Екзекутива Українського Народного Союзу зі 40 братніми, близькими й далекими, союзовими Відділами з п'яти сусідніх стейтів та 20 інших організацій з Українським Конгресовим Комітетом Америки на чолі. Засновники Товариства „Свобода" побачили, що їхній труд не загинув, а молоді, які стали на їхній шлях, відчули радість, що її дає цей вічний труд для власної громади.

Їм, піонерам нашого громадського життя у цім трудним, але гостинним краю, і тим, що йтимуть їхніми слідами, присвячена ця хроніка. Одним — для подяки, другим — для прикладу і заохоти повторювати й продовжувати цей піонерський труд у наш скупий на громадські чесноти час, щоб ще на щабель вище підвести рідну громаду, щоб залишити її після кожного нового покоління сильнішою і кращою.

(Кінець)

Найновіший літаконосець „Кітті Говк" приділений до фльоти ЗДА

Филаделфія, Па. — 29-го квітня 15,000 осіб були присутні, як у базі фльоти шеф морських операцій адмірал Арлі А. Бирк передав фльоті ЗДА найновіший 60,000-тонновий літаконосець „Кітті Говк". На думку адмірала Бирка, який виголосив головну промову, цей новітній літаконосець може відобрати ворогові охоту до атомової аґресії проти ЗДА. Цей літаконосець дає приміщення від 80 100 літакам, в тому і найшвидшим і найбільшим бомбовикам. Адм. Бирк ставить вище людьми керовані літаки від керованих ракет, бо бомбовики зможуть змінити напрям вже і під час лету, або, на випадок потреби, зможуть приземлити лет та вернутися до своїх баз. Новий літаконосець названий від місцевости, в якій в 1903 році в Північній Кароліні вперше Орвілл і Вілбур Райт літали на літаку. Літаконосець „Кітті Говк" є озброєний ракетами „Террієр". Адмірал Бирк заявив, що цей літаконосець „дає запевнення нашим приятелям і союзникам за кордоном, що ми їх підтримуємо в змаганнях зберегти гідність національну і людську достойність".

Центральний уряд Конґа рішив в'язнити катанґського президента

Леопольдвіль. — Міністер закордонних справ центрального конґолійського уряду, Жастен Бамбоко, заявив, що президента провінції Катанґа Мойсе Чомбе, перевезуть до в'язниці в Леопольдвілі і будуть там тримати, поки він не вразумиться. Мойсе Чомбе конґолійські вояки арештували, коли він, після пред'явлення „ультиматуму" президентові Конґа Жозефові Касавубу виступив з конференції розсварених конґолійських ватажків в Кокільгатвілі і хотів вертатися до своєї столиці Елізабетвілю. Між Чомбе і Касавубу виник новий гострий конфлікт після того, як Касавубу підписав з місією Об'єднаних Націй умову про спільні зусилля для реорганізації конґолійської армії та про видалення з Конґа всіх чужоземних „дорадників", які діють там поза місією ОН. Проти цього рішуче заявився Чомбе, який веде власну політику, оперту на Бельгію і її людях. Згаданий муринський міністер Бамбоко заявив, що центральний уряд Конґа поборював першого конґолійського прем'єра Патріса Люмумбу, який своїми анархічними виступами нищив конґолійську державу, і тепер поборюватиме Чомбе. Віце-президент Катанґи Жан Кібве погрожував громадянською війною, якщо не звільнять Чомбе, але катанґський парлямент висловився за дальшими переговорами з центральним урядом Касавубу. Центральний уряд, рішивши остаточно співпрацювати з місією Об'єднаних Націй, дістав буцім-то запевнення, що Об'єднані Нації виступлять також проти комуністичного прем'єра провінції Орієнталь Антуана Ґізенґи, якщо він продовжуватиме бойкотування центрального уряду.

Три комунофільські муринські держави рішили федеруватись

Аккра. — Ґгана, Ґвінея і Малі — три муринські держави, які в своїх голосуваннях в Об'єднаних Націях та своєю політикою супроти Конґа майже завжди виступають разом з Совєтами, ще в листопаді 1958 року плянували федерацію — коли Малі ще не була самостійною державою. В грудні мин. року вони потвердили це, а в минулу суботу президенти тих трьох країн, Кваме Нкрума, Секу Туре і Модібо Кейта підписали чартер нової федеральної конституції, який має бути схвалений їхніми парляментами. Парляменти в тих країнах не мають ніякого голосу, бо насправді Крумаґ і Секу Туре є диктаторами, які проводять власний „культ особи". На тій конференції в минулому тижні, що відбулась в столиці Ґгани, брали участь — крім самих президентів — їх міністри закордонних справ, військових справ, директори банків і різні муринські „достойники". Нова федерація мала б мати спільний парлямент і спільний прапор.

Посмертні згадки

Никола СУШИЦЬКИЙ — довголітній член Б-ва св. Івана Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер несподівано в дні 6-го квітня 1961 р. Покійний народився в селі Мокрени, пов. Самбір, Зах. Україна, проживши 70 років. Полишив у смутку одну доньку Марію, одного сина Михайла, 5 внуків та 7 правнуків. Похорон відбувся в дні 10-го квітня 1961 р., з його хати до церкви св. Івана Хрестителя, при участі Родини, Членів Б-ва та Знайомих. Покійного поховано на цвинтарі Св. Хреста. — Вічна Йому Пам'ять!
П. Федик, секр.

Григорій ПЕРШЕЛ — член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Мишиґен, помер в дні 7-го квітня 1961 р. Покійний народився 1904 р., в місті Вінніпеґ, Канада. До ЗДА прибув 1922 р. Полишив у смутку дружину Марію, одного брата Василя, 3 сестри: Марію, Христину і Варвару та 2 внуків. Похорон відбувся 11-го квітня 1961 р., з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя, при участі Родини, Членів Б-ва та Знайомих, а опісля на цвинтар "Holy Sepulchre". — Вічна Йому Пам'ять!
П. Федик, секр.

Ксаверий ВОРОБЕЦЬ — член Відд. 367 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., по довгій і тяжкій недузі, помер в дні 9-го квітня 1961 р. Покійний вступив до Т-ва і УНСоюзу 1923 року. Народився 1886 року в Хомині, пов. Калуш, Зах. Україна. Був добрим і совісним членом. Похорон відбувся в дні 12-го квітня 1961 р. з пох. заведення до церкви св. Йосафата і на цвинтар Голі Сепульхре, при участи Знайомих і Членів Т-ва. — Вічна Йому Пам'ять!
В. Попович, секр.

ТАРЗАН, ч. 4637. Втікає від гієн!

Інші тварюки дико кинулися на трупа! Це дало Тарзанову можливість.

В його голові шуміло, все тіло боліло...

Але він, похитуючись, втік від гієн. Він біг так довго, поки темінь знов не найшла на нього...